

eNorssin johtoryhmälle

Yrittäjyyskasvatus -hankkeen raportti lukuvuodelta 2006-2007

1. Johdanto

Kuluneen toimintavuoden aikana Yrittäjyyskasvatus –hanke on tavoitteensa mukaisesti tiivistänyt harjoittelukoulujen välistä yhteistyötä yrittäjyyskasvatuksen aihekokonaisuuden alueella. Asiantuntijaverkoston työskentely on syventynyt palvelemaan yhä paremmin ohjattua harjoittelua ja opettajankoulutusta verkkopalveluillaan. Lisäksi palvelut ovat saavuttaneet kuntien sivistystoimet ja oppilaitokset.

2. Toiminta

Yrittäjyyskasvatustiimissä ovat työskennelleet Eero Hiltunen (Jyväskylä), Anita Haataja (Rovaniemi), Anne Tiikkala (Turku), Kati Lehtinen-Itälä (Oulu), Tuija Saarivirta (Rauma), Jaakko Väisänen (Joensuu), Eevaleena Melkas (Tampere), Jukka Jokinen (Jyväskylä), Matti Siipola (Jyväskylä), Anu Waltari (Turku), Juha Turpeinen (Kajaani), Pirjo West (Helsinki), Anu Törmi (Oulu) ja työryhmävastaava Pentti Mankinen (Kajaani).

JOENSUU

Tehty kaksi suurempaa hanketta lukiossa:

1. Lukion toisella vuosiluokalla toteutettiin yökoulu, jonka teemana yrittäjyyskasvatus. Ajankohta perjantai-ilta ja -yö joulukuun alussa. Paikalla vapaaehtoisesti 55 lukiolaista. Paikalla paikallisia yrittäjiä kertomassa yrittäjyydestä sekä yliopistolta yrittäjyyskasvatukseen erikoistunut tutkija.

Vapaamuotoista keskustelua. Loppuyön ohjelmassa korostui yhteisöllisyys: opiskelijat loivat sitä esimerkiksi laulamalla karaokea ja paistamalla toisilleen pipareita.

Illan kulku:

18.30 Tervetuloa

18.30 - 19.00 erikoissuunnittelija KT Risto Ikonen - "Monenmoista yritystä. Lyhyt johdatus elämään ja elinkeinoon."

19.00 - 20.00 kolmen yrityksen ja/tai yrittäjän lyhyet esittelyt (5-10 min) ja paneelikeskustelu teemasta "yrittäjyys Pohjois-Karjalassa"

- AD Group*
- Idealmainos Oy*
- Sitefactory Oy*

Paneelissa mukana:

- toimitusjohtaja Harri Broman AD Group*
- toimitusjohtaja Leila Koistinen Idealmainos Oy*
- toimitusjohtaja Paavo Haapalainen Sitefactory Oy*
- paneelin puheenjohtajana Risto Ikonen*

20.00 Paneelin päättäminen.

2. Lukion taksvärkki - teemana eettinen varainkäyttö ja sosiaalinen vastuu. Lukion oppilaskunta teki päätöksen, jolla virallisten taksvärkkikohteiden sijaan taksvärkkipäivänä kertyneet varat lahjoitettiin syrjäytyneiden ja alkoholistien tukemiseen keskittyneelle Laupias Samarialainen järjestölle. Päätökseen vaikutti se, että Joensuun kaupunki on vähentämässä ratkaisevasti tukeaan järjestölle. Opiskelijoiden sitoutuminen oli erittäin hyvä - 230 opiskelijasta vain 13 koulussa. Samalla OPK:n hallitus sai oppia sen, kuin tällainen keräys organisoidaan, ja millaisia asiakirjoja joudutaan tekemään ennen kuin varojen kerääminen voidaan tehdä. Lisäksi he suunnittelivat medialle suunnatun tilaisuuden, jossa keräyksellä saadut varat luovutettiin Laupias Samarialainen järjestölle.

Yläkoulussa:

Yrittäjyyttä on painotettu yhdeksännen vuosiluokan opetuksessa - integraatiota oppilaanohjauksen, äidinkielen sekä yhteiskuntaopin opetuksen välillä.

Lisäksi koulun sisälle on luotu yrittäjyyskasvatuksen työryhmä, johon kuuluvat lisäksi, oppilaanohjaaja Kati Huttu-Pantsari sekä äidinkielen opettaja Tanja Kettunen. Työryhmä on vastannut talven aikana toteutettujen yrittäjyystapahtumien suunnittelusta ja toteutuksesta.

Jaakko Väisänen

RAUMA

Olemme järjestäneet yrityspelitilaisuuden ja tehneet yhteistyötä Rauman yrittäjien kanssa. Ops -analyysi on tullut perille ja siinä löydetyt puutteet olivat tiedossamme. Osa asioista toki on ollut meidän valitsemiamme ratkaisuja, joita ei voi ymmärtää ulkopuolinen. Olemme panostaneet mappiversioon, emme nettiversioon. Ops -työn käynnistämisestä aihekokonaisuuksien osalta olen keskustellut rehtorin kanssa ja siihen resurssoidaankin jatkossa, jotta puutteet voidaan korjata. Aikatauluongelmat ovat kuitenkin jonkin verran estäneet.

Tuija Saarivirta

TURKU

YRITTÄJYYSKASVATUKSEN TEEMAVIIKKOA 2006

Lokakuun ensimmäisellä viikolla vietimme yrittäjyyskasvatuksen teemaviikkoa koulussamme. Oppitunneilla pohdimme mitä yrittäminen ja yrittäjyys ovat. Yhdeksäsluokkalaiset pääsivät jopa kisaamaan parhaan yrittäjätalouden tittelistä pelaamalla Pekka Koiviston yrittäjyyspeliä.

Täydennyskoulutuksena tarjolla oli Jaana Seikkula-Leinon ja Anita Haatajan luennot yrittäjyyskasvatuksesta. Opettajiksi opiskeleville Taloudellinen tiedotustoimisto, Nuori Yrittäjyys ry ja PK-instituutti kertoivat omasta toiminnastaan ja järjestivät työpajoja.

Lauantaina jatkoimme yrittäjähenkistä viikkoa ja oppilaat tempaisivat useilla kirppari- ja kahvilatarjonnoilla. Varsinais-Suomen Yrittäjä – lehti haastatteli useita nuoria ”yrittäjiä” ja teki norssipäivästä pitkän jutun lehteensä.

Alakoulun kirpparilaisia norssipäivänä.

Syksyllä 2006

Koulumme johtava rehtori ja aihekokonaisuusvastaavat osallistuivat Suomen yrittäjät ry:n **Opettajakoulutuksen yrittäjyyskasvatuksen kehittämisseminaariin**.

Keväällä 2007

Aihekokonaisuusvastaavat opettajat osallistuivat Vaasassa järjestettyyn **Yrittäjyyskasvatuksen tutkija- ja toimijatapaamiseen** sekä Nuori Yrittäjyys ry:n järjestämään **Vuosi yrittäjänä** –kurssin opettajakoulutukseen tavoitteenaan aloittaa ko koulutus koulumme valinnaiskurssina lukuvuonna 2008

Ensi lukuvuodeksi on suunniteltu käynnistettäväksi **OPE-TET** sekä pienimuotoinen **tutkimus** yrittäjyyskasvatuspainotteisen opetuksen vaikutuksista oppilaisiin. Tämän tutkimuksen toivomme poikivan aineistoa e-norssisivuille.

Anne Tiikkala & Anu Waltari

TAMPERE

TET- jaksot

Yhteiskuntaoppi – yhteys työelämään

Taitaja YSI-kilpailu – Joensuu 2007

Yritysvierailut ja kummiluokat

eri oppiaineissa yhteistyötä yritysten kanssa

TS-OPO → koulun kahvila suunnitelmissa

leirikoulujen rahoitus

Eevaleena Melkas

JYVÄSKYLÄ

7-9 & lukio (sisällöt vrt. TRE)

NY-toiminta (oman yrityksen perustaminen)

- yhteiskuntaoppi ja kotitalous → NY-toimintaa koulussa

Jyväskylän seudun yrittäjyyslukio + opetusharjoittelu

- kehitteillä

Alakoulu

- kodin ja koulun yhteistyö; vanhemmat ja isovanhemmat asiantuntijoina & yrittäjyysasenteen välittäjinä

- jatkossa kenttäharjoitteluun → pienkoulupedagogiikkaa ja yrittäjyyskasvatus (OPM:n selvitys ...)

- yhteistyöyritykset → ammattiryhmät tutuksi (koulutusreitit tutuksi, opinto-ohjausta jo alaluokilta lähtien)

- jatkossa toiminta suunnitelmalliseksi

- ideoita ja ajatuksia varainhankintaan; Pipo-projekti, Jyväsjärvi sulaa!

Jukka Jokinen, Eero Hiltunen & Matti Siipola

ROVANIEMI

Lapin yliopiston harjoittelukoululla on pienten yrittäjyyskasvatus perustunut jo usean vuoden ajan päivittäisiin oman luokan vastuutehtävien hoitamisiin. Osallistumista mahdollistava kasvatus pyrkii etsimään arjen toiminnoista mahdollisuuksia jokaiselle oppilaalle osallistua ja tehdä itse. Luokan oma yhteinen vastuutehtäviin pohjautuva systeemi rytmittää koulupäivää ja opettaa turvallisia päivärutiineja. Onnistuneista yrityksistä kehittyä lapsen elämän hallintatapoja.

Tänä vuonna omalla koululla on lähdetty liikkeelle kartoittaen millaisia yrittäjyyskasvatuksen näkökulmia ja systeemejä opettajilla omassa luokassaan on. Seuraavana vuonna on tarkoitus kirjata opetussuunnitelmaan tarkemmin jo käytössä olevat yrittäjyyttä edistävät työtavat ja lähteä niitä kehittämään edelleen käyttäen apuna ops-analyyssinkin tuloksia.

Opiskelijoille syventävässä opetusharjoittelussa on järjestetty luento. Luennon tarkoituksena on herättää mielenkiinto yrittäjyyskasvatukseen sekä pienen teoria infon että käytännön mallien avulla. Opiskelijat saavat kirjallisen materiaalin ja sähköiset linkit enorssin yrittäjyyskasvatuksen materiaaliin.

Toisen vuosikurssin opiskelijat ovat myös saaneet tutustua yrittäjyyskasvatukseen Freinetpedagogiikkaan perehtymisen avulla.

Harjoittelukoulun lehtori Anita Haataja on lisäksi ollut yhteistyössä Turun normaalikoulun kanssa ja käynyt pitämässä luennon Normaalikoulun yrittäjyyskasvatusviikolla. Vastuun kautta yrittäjyyteen -luento pidettiin syksyllä myös Rovaniemen Yhtenäiskoulupäivillä.

Anita Haataja

KAJAANI

Seminaarit ja konferenssit

Pentti Mankinen ja Juha Turpeinen ovat osallistuneet seuraaviin tapahtumiin, joissa on esitelty Norssin yrittäjyyskasvatus –hanketta.

- * 23.11.2006 Kuntaliiton yrittäjyyskasvatushankkeen päätösseminaari
- * 29. - 30.11.2006 FINPIN valtakunnallinen yrittäjyyspedagogiikka-seminaari Kajaanissa
- * 29.11.-1.12.2006 Suomen yrittäjien seminaari - Yrittäjyyskasvatuksen ja -opetuksen uudet tuulet opettajankoulutuksessa
- * 17.-18.1.2007 Yrittäjyyskasvatus 2007 - "Opetussuunnitelmasta yrityksen vuosikertomukseen" Konferenssi Seinäjoella
- * 9.-10.2.2007 Yrittäjyyskasvatuksen tutkija- ja toimijatapaaminen Vaasassa (artikkeli Opettajalehdessä Peter Fox "Mission pisesplään")
- * 22.3.2007 tiimin tapaaminen Jyväskylässä
- * 3.-4.5.2007 eNorssin seminaari Jyväskylässä

Toiminta

Kajaanin normaalikoulun lukuvuoden kasvatuksellisena teemana oli Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys eli opetussuunnitelmien aihekokonaisuus numero neljä. Lukuvuoden aikana jokainen opetusharjoittelija sai ohjatun harjoittelun yhteydessä erityistä ohjausta ko. teeman toteuttamiseen

omassa opetuksessaan. Päätösharjoittelijoille jaettiin ”Into yrittäjyyteen” – materiaalia (Kerhokeskuksen julkaisema) ja osalle pidettiin luento koulun kasvatuksellisesta teemasta.

Pääpaino eNorssi-toiminnassa oli tuottaa yrittäjyyskasvatussivustolle sisältöä niin opettajien kuin opiskelijoiden käyttöön www.enorssi.fi - sivustolle. Erityistä huomiota kiinnitettiin opetussuunnitelmatyön tukimateriaaleihin. Työmäärältään vaativin tehtävä oli vanhojen sivujen modifioiminen käsityönä uuteen portaaliin, koska sivut sisälsivät runsaasti videomateriaalia. Pelkkä tiedostojen siirto ei onnistunut.

Lukuvuoden aikana analysoitiin jokaisen harjoittelukoulun (perusopetus) opetussuunnitelmat yrittäjyyskasvatuksen näkökulmasta. Lisäksi analysoitiin muutaman kaupungin/kunnan opetussuunnitelmat (Kuopio, Kokkola, Heinola, Kaarina, Lieksa, Suomussalmi, Sotkamo, Seinäjoki ja Vaasa - analysointityö toteutettiin osin Yrittäjyyspedagogiikka-jaksoa). Tuloksena voidaan todeta, että yrittäjyyskasvatusta on kirjattu erittäin puutteellisesti opetussuunnitelmiin. Ohjatussa harjoittelussa opetussuunnitelma ei siis tue yrittäjyyskasvatusta toteutumista parhaimmalla tavalla. Opetusta on hankala suunnitella, jos sisällöt ja tavoitteet ovat määrittelemättömiä tai epämääräisiä.

Kajaanissa järjestettiin kuluvana lukuvuotena ensimmäistä kertaa Yrittäjyyspedagogiikka 5 op:n opintojakso. Kurssille osallistui 16 opettajankoulutusyksikön opiskelijaa. Jakson tuotoksia (mm. tunti- ja jaksosuunnitelmia) on nähtävillä eNorssin sivustolla. Kurssin palaute oli erinomainen.

Kajaanissa yliopistokeskus sitoutui Yrittäjyyskasvatushankkeen käynnistämiseen yhteistyössä Suomen Yrittäjien kanssa. Esiselvityshankkeeseen on varattu 30 000 euroa. Esiselvitys toteutetaan vuoden 2007 aikana. Lisäksi yliopistokeskus sitoutui aihealueen asiantuntijoiden rekrytoimiseen Kajaaniin - yrittäjyyskasvatustutkija ja –dosentit.

Yhteistyötahot ja sidosryhmät

- Opetusministeriö (Jussi Pihkala)
- Opetushallitus (Pekka Iivonen)
- Suomen Yrittäjät (Martti Pallari)
- Kainuun Yrittäjät (Pekka Ojalehto)
- PYRY –yrittäjyyskasvatustutkimus, Kouvola (ESR, Reijo Vaurula)
- Ykä Yritteliäs, Yrittäjyyskasvatuksen 2010-luvun itäsuomalainen verkostohanke, Iisalmi (ESR, Sari Karhu)
- Jyväskylän seudun Yrittäjyyslukio – hanke (ESR, Aki Puustinen & Timo Ilomäki)
- Yrittäjyyskasvatuksen professori Paula Kyrö, Helsingin kauppakorkeakoulu
- Moninainen Voima –hanke (ESR, Sanna Lanki)
- Osuuspankki (Juha Korhonen, Kajaani)
- ISKU (Pauli Horneman, Kajaani)
- Kajaanin yliopistokeskus (Jouko Käsmä)

Tiedotus

- Artikkelit Opettajalehdessä, Peter Fox ”Mission pusinessplään”
http://www.opettaja.fi/pls/portal/docs/PAGE/OPETTAJALEHTI_EPAPER_PG/2007_10/page32.htm
- Toimitetut jutut Kainuun Sanomissa 1.3.2007

- Uutiset Kajaanin kampuslehdessä 3/2007
<http://www.kajaaninyliopistokeskus.oulu.fi/kampuslehti/maalis2007/0307.html>
- Artikkelit Soolibooli-lehdessä 3/2007

Pentti Mankinen

3. Tulevaisuus

Tärkeimmäksi haasteeksi toiminnalle on asetettu yrittäjyyskasvatuksen vakiinnuttaminen opettajankoulutuksessa (vrt. hallitusohjelma 2007). Sitä tukevat toiminnot kuten osallistuminen opetusministeriön koordinoimaan uuteen korkeakoulupohjaisen yrittäjyyden edistämisen yhteistyöryhmää avaa harjoittelukoulujen ja opettajankoulutusyksiköiden toimintaa päättävälle opetusviranomaisille. Työryhmän toimintaa sidosryhmien kanssa pyritään hyödyntämään kaikin mahdollisin keinoin. Tuloksena siitä harjoittelukoulujen ja opettajankoulutuksen työn arvostus tulee näkyville.

Työryhmä fokusoii tulevan toiminnan hallitusohjelman mukaisesti. Opetusministeriön määrittelemät opettajankoulutukselle asetetut tehtävät ja tavoitteet otetaan huomioon kaikessa toiminnassa. Työryhmä korostaa hyvien suhteiden luomista opetusministeriöön, opetushallitukseen ja sivistysvaliokuntaan. Hallitusohjelmassa mainitaan yrittäjyyskasvatuksesta seuraavaa:

- Hallitus jatkaa toimia yrittäjyyskasvatuksen monipuolistamiseksi ja laajentamiseksi kaikilla koulutusasteilla.
- Hallitus jatkaa toimia yrittäjyyskasvatuksen monipuolistamiseksi ja laajentamiseksi peruskoulussa ja lukiossa. Hallitus lisää mahdollisuuksia yrittäjyystietouden ja yrittäjyysvalmiuksien opiskelulle ammatillisessa koulutuksessa ja eri tieteenalojen korkeakoulutuksessa.

Työryhmä pyrkii selventämään yrittäjyyskasvatuksen käsitteistöä (materiaalia www-sivuille) opettajankouluttajille, jotta aihealuetta on helpompi lähestyä ja etenkin ottaa käyttöön omassa opetuksessa.

Työryhmä jatkaa materiaalin tuottamista niin opetussuunnitelmatyön kuin ohjatun harjoittelun osalta.

Työryhmä osallistuu eNorssin seminaariin 30.-31.8.2007 ja pitää oman työseminaarin Joensuussa 22.11.2007. Lisäksi Juha Turpeinen ja Pentti Mankinen on järjestämässä Opekatti-tapahtuman yrittäjyyskasvatusworkshopin Vuokatissa 9.-10.11.2007. Tilaisuuteen on ilmoittautunut jo 700 opettajaa.

Työryhmä laajentaa toimintaa opettajankoulutusyksiköihin. Juha Turpeinen kutsuu koolle opettajankoulutusyksiköiden edustajat tulevan syksynä 2007. Tavoitteena on eNorssi-toiminnan hyödyntäminen opettajankoulutuksessa. Työskentelyn viitekehys rakentuu tulevana lukuvuotena.

Työryhmä jatkaa yhteistyötä yrittäjyyskasvatuksen johtavien tutkijoiden Paula Kyrön, Kari Ristimäen ja Jaana Seikkula-Leinon kanssa. Hankkeen sivustolla julkaistaan Paula Kyrön tutkimusartikkelit 8/2007. Lisäksi yhteistyötä kuntien ja kaupunkien kanssa pyritään kehittämään etenkin opetussuunnitelmatyön osalta.

Jyväskylässä keskitytään yrittäjyyskasvatuksen viemistä kentän kouluihin ns. kenttäharjoittelun myötä yhteistyössä Jyväskylän seudun yrittäjyyslu-
kion kanssa.

Turussa järjestetään yrittäjyystapahtuma kuluvan lukuvuoden aikana. Mu-
kana suunnittelussa hyödynnetään Jaana Seikkula-Leinon asiantuntijuut-
ta. Lisäksi toimijat käynnistävät aihealueen tutkimushankkeen.

Kajaanissa keskitytään yrittäjyyskasvatusprofessorin ja –dosentuurien
toteuttamiseen. Lisäksi syksyn aikana kartoitetaan yrittäjyyskasvatus-
hankkeen toteutusmahdollisuudet Kainuussa yhteistyössä Suomen yrittä-
jien kanssa.

Työryhmä toivoo johtoryhmältä tukea tulevalle lukuvuodelle 2007 – 2008.

Kajaanissa 9.5.2007

Pentti Mankinen